

עזון תורני שכונתי פרשת תולדות

גליון 622

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"י יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

"מה אלוקים רוצה ממני?" פנה אברך נסער בשאלה לגאון רבי שלמה וולבה, מגדולי בעלי המוסר. למראה מבטו השואל של הרב, פירט האברך: "יצאתי הבוקר לכיוון מקום הלימוד שלי, הגעתי לכביש וחציתי אותו. משאית אדירת מימדים חרקה בקולות זוועה ונעצרה סנטימטרים בודדים ממני... יכולתי באותו הרגע למות מיתה משונה. מה אלוקים רוצה ממני?!"

פנתח האלה

מעבר לחיים הנוחים להם זוכה הדין לכף זכות, יש כאן עוד רווח עצום. כפי שכותב השל"ה הקדוש, כידוע כל פעולה שאדם עושה כאן למטה, הוא מעורר לעומת זאת אותה מידה למעלה בשמים. מי שרכש לעצמו מדה זו שהוא דן את כל האדם לכף זכות, הוא מעורר על עצמו שבשמים גם ידונו אותו לכף זכות. אפילו אם רשומים עליו עבירות שחטא, באים מליצים ופרקליטי יושר ודנים אותו ואת מעשיו לכף זכות, עד שאין בכח המקטרגים לקטרג עליו.

לפי זה מסביר הקדושת לוי את הפסוק בפרשת השבוע "שופטים ושוטרים נתן לך". נרמז כאן שאדם יכול לתת ולבחור לעצמו שופטים ושוטרים, שיפסקו לטובתו. "בכל שעריך אשר ה' אלוקיך נותן לך", הקב"ה נתן לך שער מיוחד שדרכו תוכל לבחור את המסלול הרצוי במשפט.

איזה שער זה, ואיך עושים זאת? "ושפטו את העם משפט צדק". אם אתה תשפוט ותדון את העם, את חבריך ובני משפחתך במשפט צדק, היינו לכף זכות.

באפשרותך לקבוע את פסק הדין של השופטים שישפטו אותך. במעשיך הטובים תוכל לפתוח שערי חסד ורחמים. זאת ע"י לימוד זכות על כל יהודי. כך תצא זכאי במשפט. כי במידה שאדם מודד מודדין לו.

לכן אנו קוראים את פרשת שופטים דווקא בחודש אלול, חודש הרחמים והסליחות. בכדי להעביר לנו את המסר החשוב שנרמז כאן. לתת לנו את המפתח לצאת זכאים בימי הדין הבאים לקראתנו לשלום.

שבת שלום
שמשון אליעזר פוקס

הרב וולבה הביט בו במבט חודר. "עברת במעבר חציה? הסתכלת ימינה ושמאלה כשחצית את הכביש?" האברך הנבוך גימגם, ונעלם מהאזור...

הרבה דברים לא מסתדרים בחיינו כפי שהיינו רוצים. לעתים זה לא נורא וממשיכים הלאה, ולפעמים זה מטלטל ומוכרחים לעצור את השגרה, כמו משאית שכמעט מקפדת פתיל חיים ברגע.

ברגעים אלו אדם מחפש מי ש"עשה לו את זה", וכיון שהוא הרי מאמין בבורא עולם ובהשגחה פרטית והוא יודע כל כך טוב ש"הכל ממנו יתברך" – אינסטינקטיבית הוא נושא עיניים לאחראי לכל מה שקורה סביבו ושואל "למה?!"

ייתכן לפרש את כפל הלשון בפסוק "צדק צדק תרדוף" בצורה כזו: טרם שאתה מחפש סיבות "צודקות" מדוע קרו לך מאורעות שאינם צודקים, כדאי לבדוק כמה אחוזי אחריות לפנצ'ר שקרה אתה נושא על גבך.

ברוב המקרים יראה האדם שלמרות שהכל בידי שמים, הבחירה כיצד להתנהג - בידינו. ומצב כזה שבו אני יודע שאני האשם במצב, נותנת לאדם רגיעה מסוימת ויכולת התמודדות. הדבר טוב לו אף לאיכות החיים: "צדק צדק תרדוף – למען תחיה"...

דבר צדק השבת
הדלקת נרות מוצאי שבת
8:05 7:05
ט"ז לטמור על קדושת הגליון
אין לקרוא בשעת התפילה
ל"ת 8:38

אָהַל הַחֵידוּשׁ

מהו הזמן הראוי ביותר לאמירת
סליחות?

המנהג הפשוט ברוב המקומות שאומרים
סליחות באשמורת הבוקר, דהיינו בסוף
הלילה לפני תפילת שחרית. ומרן הרב
עובדיה יוסף זצ"ל הביא, שטעם המנהג
לומר סליחות דוקא באשמורת הבוקר, הוא
על פי מה שמבואר בזוהר הקדוש, שמשעות
הבוקר מתעוררים חסדים בעולם, כפי
שנאמר, יומם יצוה ה' חסדו, ואילו משעת
מנחה עד חצות הלילה מתעוררים מדות
הדין, אולם משעת חצות הלילה מתעוררים
שוב החסדים ומדות הרחמים, ולכן נעים
זמירות ישראל דוד המלך אמר, חצות לילה
אקום להודות לך. ולכן אין ראוי לומר
סליחות בתחילת הלילה, שהוא זמן
התגברות הדינים. והאריכו בזה רבותינו
המקובלים, שאין לומר סליחות במחצית
הראשונה של הלילה, וכן פשט המנהג בכל
תפוצות ישראל לומר סליחות באשמורת
הבוקר.

ומכל מקום, כתב מרן הרב עובדיה יוסף
זצ"ל, שמי שאינם יכולים לומר סליחות
באשמורת הבוקר לפני תפילת שחרית,
יכולים לומר סליחות לפני תפילת מנחה,
(ואף על פי שמבואר בזוהר שבשעת מנחה
שולטת מדת הדין הקשה מלבד ביום שבת
שאדרבא בשעת מנחה מתעוררים מדות
הרחמים), אף על פי כן נראה שמותר לומר
סליחות לפני מנחה, וכשם שנוהגים בכל
השנה לומר י"ג מדות ונפילת אפים בתפילת
מנחה, והטעם הוא, משום שעיקר שליטת
הדינים אינה אלא בלילה ממש, מזמן צאת
הכוכבים ועד חצות הלילה.

ומכל מקום בתחילת הלילה, עדיף יותר שלא
לומר סליחות בכלל, שרבותינו המקובלים
כתבו, שמי שאומר סליחות בחצי הראשון
של הלילה, גורם נזק, ולכן שב ואל תעשה
עדיף.

אהל לחידוש חידושים ופנינים לשולחן השבת

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך",

מצווה התורה בפרשתנו. השופטים הם הדיינים, כפי
שמסביר רש"י במקום, "ושפטו את העם משפט צדק". האזהרה
הזו מעט מתמיהה: מי שישפט שלא בצדק – יוכל להתמנות
כדיין?! רבינו אברהם אבן עזרא מסביר שאזהרה זו חוזרת על
הדיינים עצמם: כאשר אתם שופטים, תשפטו את העם בצדק.
ואלו שאינם דיינים, כיצד שייכת אצלם האזהרה הזו?

לימדנו חז"ל: "אין לדיין אלא מה שענינו רואות". בדרך רמז
נראה לומר שכל יהודי משמש כדיין כאשר הוא מוכיח את השני,
כאשר הוא מעיר לו על דבר מה. מזהירה התורה לכל יהודי
"ושפטו את העם", כאשר הנך מבקר את מעשהו, אין לך
להסתפק רק במה שעניך רואות. תנסה לחוש אותו, להבין את
עומק המצב שלו, לראות את מה שמעבר למעשה הפשוט, וכך
יהיה זה "משפט צדק".

בספר הקדוש "רסיסי לילה" לרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין,
מסביר עניין נפלא, וזה תוקף דבריו: בראש השנה נידון האדם.
בשעת הדין מסתכלים בצורה יבשה: כמה מצוות, כמה עבירות
וכמובן שמצבו של האדם אינו משופר. תקיעת השופר מעוררת
את הקב"ה לשבת על כיסא רחמים. הכיצד? השופר מעורר את
הלב לתשובה. בשעת הרהורי התשובה של האדם, הקב"ה זונח
את המעשה החיצוני, הוא "מביא כיסא" (של רחמים) ויושב
לראות כמה קשה היה ליהודי בשעת הניסיון. על ידי כך הוא
מהפך את דינם לזכות...

באלול יכול כל אחד לעשות הכנה ליום הדין, לנסות שלא "לדון"
את הזולת טרם ינסה "לראות" את הקושי שלו, השתדלות זו
תעורר על האדם מידה כנגד מידה, וביום הדין יראו גם אצלו
כיצד ניתן לדון אותו לכף זכות.

**"כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא
תירא מהם כי ה' אלקיך עמך המעלך מארץ מצרים".**

כתב האור החיים שהפסוק רומז גם על המפריעים לאדם
בעבודת ה'. "סוס" הוא היצר הרע הנקרא "סוס מוכן למלחמה",
ו"רכב" היא ההרכבה החומרית באדם, ו"עם רב" הם כוחות
הרע שנתווספו על ידי מעשי האדם הרעים, על אף הצטרפותם
של כל אלו – "לא תירא מהם כי ה' אלקיך עמך", והבא ליטהר
יסייע ה' בידו. ומסיים הפסוק באמרו "המעלך מארץ מצרים"
שעל אף עומק הטומאה בה היינו שרויים במצרים הקדוש ברוך
הוא הוציאנו משם ובירר שם את הקדושה מתוך עמקי הקליפה
כן יושיעך מן היצר גם בכל מצב שתהיה בו "אם תצא אתה
למלחמה". מה שמוטל עלינו – לצאת לקרב חיינו ולעשות
שינויים קטנים וציבים!

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

ינו, מה כבר עשיתי, זה שום דבר... משפט מוכר, נכון? מן הסתם שכל אחד מאיתנו השמיע אותו לא אחת... האם אכן כך הם הדברים? הבה ונראה...

אחת הפרשות היותר מפורסמות בתנ"ך, היא פרשת דוד ויהונתן. דוד ויהונתן היו חברים בלב ובנפש, עד כדי כך שהמשנה במסכת אבות מביאה אותם בתור סמל לאהבה שאינה תלויה בדבר. שאול, שהיה חותנו של דוד, תכנן לתפוס את דוד ולהורגו, ויהונתן שלח מסר מזהיר לדוד והורה לו לברוח מיד. דוד אכן ברח ובמשך שלשת ימי המנוסה לא נכנס לפיו שום דבר מאכל. ביום הרביעי דוד הגיע לנוב עיר הכוהנים, והוא פגש את אחימלך הכהן הגדול וביקש ממנו משהו לאכול בדחיפות... אחימלך נתן לדוד את לחם הפנים, ודוד אכל ושבע. לפני שהמשיך בדרכו ביקש מאחימלך חרב שיהיה לו למגן, אחימלך אכן נתן לו ודוד המשיך בדרכו.

הסיפור היה יכול להסתיים כאן, אלמלא היה שם אדם בשם "דואג האדומי" שראה את אחימלך נותן לחם לדוד ומעניק לו חרב... דואג העביר את המידע לשאול, שאחימלך מורד במלכות בכך שהוא נותן חסות "לאויב", וכששאל שמע זאת הוא ציווה להרוג את כל אנשי נוב, אנשים, נשים, ילדים ועוללים...

עד כאן הסיפור. כעת אשאל שאלה: אם ננתח את מה שקרה, מיהו האדם שמחמתו נגרם שכל אנשי נוב נהרגו? מי אשם בכל הסיפור? כשהשמעתי את השאלה, קבלתי תשובות מגוונות. יש שהאשימו את דואג על כך שהלשין לשאול, יש שהאשימו את שאול ויש שהפנו אצבע מאשימה דווקא לאחימלך ששינתף פעולה עם דוד, ואפילו יש כאלה שהאשימו את דוד... בא התלמוד ונותן מבט מעמיק, ותרשו לי לומר – גם קצת מפתיע, והוא מוצא לנכון לגלות את זהותו של מי שגרם לכל העניין, לשורש הראשוני. מיהו? יהונתן! כן, יהונתן היה יכול למנוע את הריגתם של אנשי נוב. מה יהונתן קשור לסיפור? כותב התלמוד כך: "אלמלא הלווה יהונתן לדוד שתי ככרות לחם, לא נהרגה נוב עיר הכוהנים" (סנהדרין קד'). יהונתן היה זה שהורה לדוד לנוס על נפשו, למה הוא לא נתן לדוד צידה ומזון לדרך? הרי הוא יודע שדוד הולך להיות בדרכים ללא שום מזון... אם יהונתן היה נותן לדוד מזון לדרך, דוד לא היה נכנס לנוב ומבקש מאחימלך אוכל, ושום דבר לא היה קורה... מדהים כיצד יורדת התורה לנבכי נפש האדם ולשורשו של כל מעשה, ואיזה חשיבות היא מעניקה לכל מעשה קטן... חשוב להדגיש, וודאי שגם דואג ייענש על כך שהלשין וגרם בפועל ששאל יהרוג את אנשי נוב, אולם התורה מגלה לנו, שאם יהונתן היה קצת יותר מחושב יתכן וכל ההריגה הייתה נמנעת, וגם בו תלויה אשמה מסוימת...

הבה נקפוץ יותר מאלף שנה קדימה... מן הסתם שמעתם על אדם בשם "נחום איש גמזו", צדיק גדול שחי בתקופת הגמרא. התלמוד (מסכת תענית כא') מספר שנחום היה בעל ייסורים נוראיים – הוא היה גידם בשני ידיו, חיגר בשני רגליו וכל גופו היה מלא בשחין. באחד הימים התרחשה צרה נוספת, לא רק שסבל נורא, אלא גם ביתו התמוטט לפתע, והוא נותר ללא קורת גג... תלמידיו לא יכלו לעמוד מול המחזה והם פנו לרבם בשאלה, 'רבי, אתה צדיק כל כך גדול, למה מגיע לך לסבול כל כך?' נחום חשב והגיע למסקנה מרתקת. 'אתם יודעים למה כל זה מגיע לי? משום שפעם אחת הלכתי בדרך עם שלשה חמורים טעונים במזון. בדרך פגש אותי אדם עני וביקש ממני דבר מאכל. כמוכן ששמחתי על המצווה שהזדמנה לידי, ואמרתי לו 'המתן עד שאפרוק מן החמור ואתן לך'. מיד ירדתי מהחמור והתחלתי להתיר את קשרי השקים, ועוד לפני שהספקתי לתת לו הוא כבר מת מרעב... כיוון שאני גרמתי למותו - הגיע לי כל הסבל הזה...'

הבנתם? אני לא... במה נחום נהג שלא כהוגן? איך היה יכול למנוע את מותו של העני? נמחיש את התשובה. אחת מהדרכים שדרכם ניתן לדעת מה מעמדו הציבורי של אדם העומד מולי, היא על ידי שנתבונן כמה אנשים יש סביבו. אדם מן השורה הולך ברחוב לבדו, אדם יותר חשוב מסתובב עם עוזר, שר בממשלה מסתובב עם מאבטח, וראש ממשלה בקושי יכול להסתובב מרוב אבטחה שסובבת אותו... כך זה, ככול שהאדם במעמד גבוה יותר, השמירה סביבו חזקה יותר. כשם שזה כך בגשמיות, ברוחניות על אחת כמה וכמה – ככול שהאדם בדרגה רוחנית יותר גבוהה כך השמירה שהוא מציב לעצמו יותר גבוהה... רעיון זה מוביל אותנו היישר אל הפסוק הראשון בפרשתנו, פרשת שופטים: "שופטים ושוטרים תיתן לך בכול שעריך". התורה מדברת בלשון יחיד, היא לא כותבת "תתנו לכם בכול שעריכם". מדוע? משום שהיא פונה בקריאה לכל יחיד ויחיד ובפרט בתקופה זו – "שופטים ושוטרים תיתן לך בכול שעריך", רוצה התורה שכל אדם יעמיד שופטים ושוטרים בשעריו הפנימיים, שהרי יש לאדם כמה שערים אשר דרכם עובר מידע שבונה את אישיותו – שערי הראיה, שערי שמיעה, שערי דיבור וכו', אישיות האדם מורכבת ממה שהוא שומע, ממה שהוא רואה וממה שהוא מדבר. אומרת התורה: תיתן שופט ושוטר בפתחם של כל שערי אישיותך, תבדוק האם מה שאתה מדבר זה מה שצריך לדבר, תבדוק אם אתה שומע מה שצריך לשמוע ותבדוק אם אתה רואה מה שצריך לראות...

ככול שהאדם בדרגה רוחנית יותר גבוהה, הוא מציב לעצמו רף שמירה גבוה יותר שהרי יש לו יותר את מה לשמור, אם נחום איש גמזו תולה את ייסוריו המרים במעשה "פעוט" זה, כנראה שהוא תובע מעצמו יותר. "אולי הייתי צריך לקפוץ יותר מהר מהחמור ולא להתחיל לפרוק את השקים אלא פשוט לקרוע את השק ולהביא לעני אוכל כמה שיותר מהר...".

אנו אנשים פשוטים, אין אנו כדרגתם של יהונתן ונחום איש גמזו שדורשים מהם עד כדי כך, אבל כל אדם מכיר את עצמו ויודע למה הוא כן מסוגל ומה הוא יכול לדרוש מעצמו.

כל השנה אדם צריך לפקח על דרכיו, אולם בפרט עכשיו - בחודש אלול, עלינו לפקח על דרכינו שבעתיים, ולראות האם אנו צועדים בדרך סלולה או שאנו צועדים בדרך מלאה מהמורות. אם נתבונן - ולו במעט - על מעשינו, אין ספק שנתעלה מעל עצמינו ונצליח להעלות את כל העולם יחד איתנו... (הרב משה שינפילד)

קצתה מאתול

"תמים תהיה עם ה' אלוקיך" רש"י הקדוש הסביר את הציווי: "התהלך עימו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עימו ולחלקו. מהיכן למד רש"י שאל ליהודי לחקור אחרי העתיד לקרות עימו, שזוהי תכונת הסקרנות הגדולה ביותר של האדם, הרי כולנו מהרהרים: "לו ידענו מה צופן לנו העתיד, היינו מתנהגים בהתאם". אין מתאים מהאגדה המוכרת שלפנינו, להבין את דברי רש"י ואת מהות המצוה של "תמים תהיה": ידיד ורע טוב היה לשלמה בן דוד מלך ישראל, אשר הפציר בו שילמדו את החכמה היחידה בעולם שידע רק שלמה המלך – שפת החיות והעופות.

בתחילה סירב שלמה לכך. "לא יהיה זה לטובתך לדעת זאת", נימק. אולם חזקו עליו הפצרות ידידו והוא ניאות ללמדו את החכמה. מצויד באוצר יקר מפז חזר הידיד לעירו ולביתו, בדרכו הוא שומע מספר ציפורים מצייצות. אה, כמה שמח להיווכח שהוא מבין את שפתן. "גשם עז עומד להינתן ארצה", צפצפו העופות. הוא נעצר מופתע, הן כרגע שיאו של הקיץ, החום גדול ומעיק. אך מצד שני, אם אמת הן דוברות, חייב הוא להכניס את תבואתו – השטוחה לייבוש בשדה – אל המחסנים ויפה שעה קודם. לאחר שבוע, כאשר בני עירו עמדו וכרו ידיים בייאוש מול תבואתם שהלכה לאיבוד בגשם העז שהפתיע אותם, עמד האיש כשחיוך גדול על שפתיו. לא חלילה שמחה לאיד, אלא על מזלו הטוב שלמד שפה שתבטיח את עתידו ותגלה לו את העתיד לקרות.

חודשיים מאוחר יותר הוא מכר את בית העסק שלו שעתיד היה לעלות בלהבות שבוע לאחר מכן, והרוויח כסף רב. חצי שנה נוספת והוא קנה צי אוניות סוחר שבאו העירה והכילו סחורה שמחירה עתיד לעלות פלאים ושוב גרף הון לקופתו. עכשיו הוא כבר ממש לא הבין את אזהרותיו של שלמה המלך. הוא פשוט נהנה מכל יום שחולף בזכות כמה בעלי חיים פטפטיניים. בחצרו הקים גן-חיות שהפך את חייו לגן-עדן. "בעוד שלושה חודשים", ייללה חתולה לרעותה, "בעל הבית שלנו ימות"... אוי ואבוי – מה יהיה כעת? לפת האיש את צדעיו. במהרה חש לארמונו של שלמה המלך, אולי יש תקווה. "ראה בני", נם לו מלך-ישראל, "בעת שחוטא האדם, מתחייב הוא לאלוקיו. אך מדת הרחמים גוברת ובורא העולם שולח ייסורים לאדם, בדמות צרות ממוניות, רפואיות, סביבתיות ונפשיות. כך הוא מונע את קיצו ולא נותן לסאת העוונות להיגדש בצורה שיוכרח האדם לעזוב את העולם.

"אולם אתה, חכם בעיניך היית. לא שעית לאזהרותיי, רצית לדעת מה צופן לך העתיד, והשתמשת במידע זה כ"כביש עוקף אלוקים". לאחר שניסה הבורא למחוק מסאת עוונותיך בצרות קטנות שיגרמו לך מפח נפש, אך יעניקו לך חיים בתמורה, ואתה התחכמת שוב ושוב, לא נותרה ברירה אלא לקחת את נשמתך בכדי לנקותה בעולם האמת. החיות זירזו את שליחתך לשם"...

רש"י חפץ ללמדנו: **"אל תצפה לחקור אחר העתידות"**, כי העולם נברא בצורה של העלם והסתר לטובתך. **"כל מה שיבוא עליך"**, לטוב ולמוטב, **"קבל בתמימות"**. לא בגלל שאתה נאיבי, אלא בגלל שהעומד מאחורי המעשים הוא אביך אוהבך. **"ואז"**, מסיים רש"י הקדוש במשמעות מילים כפולה: **"תהיה עימו"**, בעולם הזה, שלא יצטרך לקחת אותך טרם זמנך, **"ולחלקו"** בעולם הנשמות, שם תקבל שכרך על עבודת ה' ביושר לאחר שהייסורים בעולם הזה ניקו אותך. ובעיקר על כך שסמכת עליו בתמימות.

**ברכה והצלחה
ובריאאות איתנה**
אסף בן רחל ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה
סעיד אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע
מהרב שמשון פוקס שליט"א
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכנ"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 19:00

בית הכנסת
"עולי בבל"
ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל
שחרית - 5:00
מנין ב' - 7:30
מנחה ערבית - 19:00
שיעורי תורה מידי יום
שעה קודם מנחה
יום א' ב' ד'
רב בית הכנסת
הרב יהונתן אמדי שליט"א
יום ג'
הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ה'
הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' -
הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 20:00

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה
טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אופיר דלל בן אורה
ומשפחתו הי"ו

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18
תפילת שחרית - 7:00
מנחה וערבית (סמוכות) - 19:00
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א
יום ג' - הרב שלום אטלן שליט"א
יום ד' - הרב בן יאבו שליט"א
יום ה' - הרב אליהו הכהן שליט"א